

Position Paper – Gebruikelijke zorg en het recht van het kind op passende kindzorg

Namens Stichting Kind & Zorg (waarvan (S)chouderS onderdeel is

Mede-onderschreven door: Ieder(in), Patiëntenfederatie Nederland, MantelzorgNL, Voor Werkende Ouders en Spierziekten Nederland.

Oktober 2025

Inhoud

Position Paper – Gebruikelijke zorg en het recht van het kind op passende kindzorg	1
Inleiding – Waarom deze brief	1
1. Kindfactoren – Elk kind is uniek, maar gelijkwaardig	2
2. Ouderfactoren – Zorgen is menselijk, maar grenzen horen erbij	2
3. Omgevingsfactoren – De sociale basis is geen vangnet, maar een fundament	2
4. Zorghandelingen en zorgintensiteit – Meer dan minuten	3
5. Ondersteuning vanuit het netwerk – Vrijwilligheid, geen verplichting	3
6. Internationale en juridische grondslag – De antwoorden zijn er al	3
7. Naar een kind- en gezinsgericht kader – Van afwegen naar samen wegen	4
Drie principes:	4
Slot – Een uitnodiging	4
Bijlagen	5

Inleiding – Waarom deze brief

Er loopt op dit moment een **onderzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) naar gebruikelijke zorg bij jeugdigen en volwassenen**¹ in het gemeentelijke domein.

Een begrijpelijke poging om grip te krijgen op wat we als samenleving normaal vinden dat mensen voor elkaar doen. Maar achter deze ogenschijnlijk neutrale vraag schuilt iets groters: de vraag wie er eigenlijk verantwoordelijk is voor de zorg van een kind met een zorgvraag. En waar de grens ligt tussen liefdevol zorgen en structureel overbelast raken.

Stichting **Kind & Zorg** staat naast gezinnen die leven met zorg. Wij zien dagelijks hoe beleid dat vertrekt vanuit definities en tabellen, vaak het zicht verliest op wat zorg in gezinnen werkelijk betekent. Niet alleen in uren, maar in ademruimte. Niet alleen in taken, maar in relaties.

Veel gezinnen met een kind met een intensieve zorgbehoefte worden bovendien geraakt door de stapeling van zorgkosten. Zij hebben te maken met verschillende financieringswetten (Zvw, Jeugdwet, Wmo en soms Wlz) en dragen structureel extra kosten voor hulpmiddelen, aanpassingen en medische benodigdheden. Daardoor komt de financiële toegankelijkheid van passende kindzorg onder druk te staan, juist bij de gezinnen die die zorg het hardst nodig hebben.

Onze oproep is eenvoudig en fundamenteel:

Ontwikkel een afwegingskader dat niet vertrekt vanuit wat ‘gebruikelijk’ is, maar vanuit wat een kind (domeinoverstijgend) nodig heeft om gezond, veilig en menswaardig te kunnen opgroeien op basis van een duurzame draagkracht / draaglast balans van het hele gezin. Houdt ook rekening met voorkomen van een stapeling van zorgkosten.

¹ VWS-onderzoek Gebruikelijke zorg bij jeugdigen en volwassenen, 2025.

1. Kindfactoren – Elk kind is uniek, maar gelijkwaardig

Ieder kind heeft recht op passende zorg. Dat is geen gunst, maar een grondrecht.

Het **VN-Kinderrechtenverdrag** zegt het helder: het belang van het kind moet altijd voorop staan. Ook het **Handvest Kind & Zorg** (artikelen 1 en 3) onderstreept dit recht: ieder kind heeft recht op passende zorg en mag zelf meedenken en meepraten over beslissingen die het eigen leven raken.²³

Kinderen verschillen in leeftijd, in ontwikkeling, in draagkracht en veerkracht. Maar het recht op passende zorg mag niet afhangen van wat 'normaal' wordt gevonden.

Het **Zorginstituut Nederland** stelt terecht dat medische kindzorg altijd zorg in een geneeskundige context blijft, ongeacht wie die uitvoert.⁴ Een ouder die een handeling kan uitvoeren, vervangt daarmee geen zorgprofessional.

'Gebruikelijke zorg' kan een nuttig begrip zijn in lichte situaties, maar het raakt zijn legitimiteit kwijt zodra het overgaat in beleid dat de intensieve of langdurige zorgvraag van een kind tot "normaal ouderschap" verklaart.

2. Ouderfactoren – Zorgen is menselijk, maar grenzen horen erbij

Ouders willen zorgen. Dat is de kern van ouderschap.

Maar ouders zijn geen verpleegkundigen, gedragskundige, coördinatoren, juristen of beleidsdeskundigen. Toch worden ze dat vaak noodgedwongen.

Het **VN-Kinderrechtenverdrag** bepaalt dat staten ouders moeten ondersteunen in hun zorgtaken, niet overbelasten⁵. En volgens het **VN-Verdrag Handicap** moeten gezinnen hulp krijgen om die balans te behouden⁶.

Wat wij in de praktijk zien: beleid dat bedoelt te ondersteunen, schuift verantwoordelijkheid op. Ouders doen steeds meer, maar krijgen steeds minder erkenning voor het feit dat dit ver voorbij gebruikelijke zorg gaat. Daarnaast hebben vrouwen er recht op om betaalde arbeid te (kunnen blijven) verrichten, in lijn met artikel 11 van het **VN-Vrouwenverdrag**⁷. En conform de recente uitspraak van de Rechtbank van Overijssel, in lijn en met verwijzing naar dit artikel 11⁸.

Ook voor ouders zelf bevat het **Handvest Kind & Zorg** heldere principes. In **artikel 6** staat dat ouders recht hebben op ondersteuning, informatie en samenwerking als volwaardige partners in de zorg. Dit betekent dat het stimuleren van **eigen regie** alleen waardevol is wanneer die **gewenst** is — wanneer ouders daadwerkelijk de ruimte, rust en middelen hebben om regie te kunnen nemen zonder overbelast te raken. Het Handvest vraagt nadrukkelijk aandacht voor de balans tussen **draagkracht en draaglast**, en maakt duidelijk dat echte eigen regie niet gaat over "meer zelf doen", maar over "meer kunnen kiezen".

Zoals onderzoeker **Femmianne Bredewold** schrijft: "Zorg wordt pas werkelijk gedeeld als er ook ruimte is om te ontvangen."⁹

3. Omgevingsfactoren – De sociale basis is geen vangnet, maar een fundament

VWS vraagt in haar onderzoek ook naar maatschappelijke verwachtingen. Dat is belangrijk, want verwachtingen drukken zwaar op ouders.

---

2 VN-Kinderrechtenverdrag, artikel 23.

3 Handvest Kind & Zorg, 2014, verbreding van Handvest Kind & Ziekenhuis (EACH Charter), 1988

4 Zorginstituut Nederland, Addendum inzet ouders bij kindzorg, 2024.

5 VN-Kinderrechtenverdrag, artikel 18.

6 VN-Verdrag Handicap, artikel 23.

7 (<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWV0002909&deel=III&artikel=11&z=1991-08-22&g=1991-08-22>)

8 https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOVE:2025:2130&pk_campaign=rss&pk_medium=rss&pk_keyword=uitspraken

9 F. Bredewold, Goed samenleven?, 2024.

We leven in een samenleving die van buitenaf vaak kijkt naar binnen: naar het gezin dat zorgt. Wat zie je daar? Een sterke moeder. Een toegewijde vader. Maar zelden zie je de vermoeidheid, de administratie, het gebrek aan nachtrust, de sociale eenzaamheid.

De **sociale basis** waar gezinnen op kunnen steunen, wordt kleiner en de daardoor toenemende overbelasting met het risico van toenemende problematiek, grotere kans op het ontstaan van crisissituaties en langdurige uitval van (een van de) ouders. Als beleid er dan vanuit gaat dat het netwerk de zorg 'kan overnemen', ontstaat een morele rekensom die niet klopt: in de praktijk krijgen juist de gezinnen met het kleinste netwerk vaak de minste ondersteuning, terwijl zij die het hardst nodig hebben.

Vriendschap, familie en burenhulp zijn waardevol, maar niet afdwingbaar. De staat heeft de plicht om de sociale basis te versterken, niet om die als beleidsinstrument te gebruiken.¹⁰

4. Zorghandelingen en zorgintensiteit – Meer dan minuten

De zorg voor een kind is niet te meten in tijdseenheden. Een half uur sondevoeding is niet hetzelfde als een half uur spelen.

Artikel 24 van het VN-Kinderrechtenverdrag spreekt over het recht op de hoogst haalbare gezondheidszorg.¹¹

Dat betekent: zorg van kwaliteit, toegankelijk en afgestemd op het kind. Geen afgeleide van wat gemiddeld is, maar een antwoord op wat nodig is.

De handeling mag medisch lijken, maar de betekenis ervan is menselijk. Ouders hebben het recht om te zeggen: *“Dit kan ik niet bij mijn kind, dit wil ik niet alleen.”*

Daarnaast is er het recht op **lichamelijke integriteit**, dat betekent dat kinderen — zeker jongeren in de puberleefijd — zeggenschap hebben over wie hen verzorgt of medische handelingen uitvoert. Kinderen hebben het recht om te zeggen: *“Ik wil niet dat mijn ouder dit doet.”*

Zorg is ook bescherming van grenzen. Van kind, en van ouder.

5. Ondersteuning vanuit het netwerk – Vrijwilligheid, geen verplichting

Het is mooi als grootouders, vrienden of burenhulp helpen. Maar niemand mag daartoe moreel of beleidsmatig worden verplicht. Het **VN-Verdrag Handicap** zegt het glashelder: ondersteuning van gezinnen is een verantwoordelijkheid van de staat, niet van toevallige netwerken¹². Ook meerdere uitspraken van de Nederlandse rechtspraak over mantelzorg maken duidelijk dat het netwerk niet verplicht kan worden tot het bieden van zorg of ondersteuning¹³⁻¹⁴.

Een kader dat bepaalt wat 'redelijkerwijs' verwacht mag worden van het netwerk, zet gezinnen tegenover elkaar: wie veel steun heeft, redt het; wie weinig heeft, valt tussen wal en schip. Zorg is geen loterij van netwerken, maar een gedeeld goed.

6. Internationale en juridische grondslag – De antwoorden zijn er al

Soms lijkt het alsof we het allemaal nog moeten onderzoeken, maar veel antwoorden liggen al vast.

---

¹⁰ VN-Comité Handicap, *Concluding Observations Nederland*, 2023.

¹¹ VN-Kinderrechtenverdrag, artikel 24.

¹² VN-Verdrag Handicap, artikel 19.

¹³ Het college van de rechten van de mens heeft uitspraak gedaan over mantelzorg: *Mensenrechten van de mantelzorger | Verdieping | College voor de Rechten van de Mens*, waarin staat dat de (lokale) overheid het verlenen van mantelzorg niet kan verplichten. Te allen tijde moet er professionele zorg en ondersteuning geboden worden als dat nodig is.

¹⁴ Ook het CRvB stelt dat er niet kan worden gesproken van mantelzorg als de ondersteuning niet onbetaald vrijwillig geschiedt:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:CRVB:2018:3348> en *Historische analyse Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 | Rapport | Rijksoverheid.nl* (zie bladzijde 36, 5e punt).

Het **VN-Kinderrechtenverdrag**, het **VN-Verdrag Handicap** en het **VN-Vrouwenverdrag** zijn niet vrijblijvend. Ze verplichten Nederland om te zorgen dat kinderen met een (chronische) ziekte, aandoening en of beperking gelijke toegang hebben tot zorg, onderwijs en maatschappelijke deelname.¹⁵

Het **Zorginstituut Nederland** bevestigde in 2024 dat 'gebruikelijke zorg' geen juridisch criterium is binnen de Zorgverzekeringswet. Ouders kunnen nooit verplicht worden om zorg te leveren waarop hun kind recht heeft.¹⁶

De VN heeft Nederland in 2022 en 2024 aangesproken op juist deze punten: ongelijke toegang, overbelasting van gezinnen (juiste draagkracht/draaglast balans), en het ontbreken van landelijke samenhang.¹⁷

We hoeven dus niet opnieuw te bepalen wat rechtvaardig is; we hoeven het alleen nog te doen.

7. Naar een kind- en gezinsgericht kader – Van afwegen naar samen wegen

Eigen regie is een belangrijk uitgangspunt binnen kind- en gezinsgerichte zorg. Stichting Kind & Zorg staat voor het stimuleren van eigen regie, maar altijd binnen de grenzen van wat **gewenste eigen regie** is. Eigen regie mag nooit betekenen dat de **draagkracht en draaglast** van gezinnen uit balans raken. Werkelijke regie ontstaat pas als gezinnen voldoende ondersteuning, informatie en ademruimte hebben om keuzes te kunnen maken. Een toekomstbestendig kader begint niet bij het afwegen van taken, maar bij het samen wegen van belangen: van kind, gezin, samenleving en beleid.

Drie principes:

1. **Kind- en gezinsgericht:** kijk naar het kind en het gezin daar omheen en de juiste draagkracht / draaglast balans, niet naar de categorie.
2. **Rechtengebaseerd:** gebruik internationale normen als moreel en juridisch kompas.
3. **Gedeelde verantwoordelijkheid:** steun waar dat nodig is, stimuleer eigen regie, respecteer grenzen waar dat moet.

Deze uitgangspunten sluiten direct aan bij het **Handvest Kind & Ziekenhuis** en het **Handvest Kind & Zorg**. Deze handvesten bieden een concreet kompas voor professionals en beleidsmakers in de zorg en welzijn: ze vertalen kinderrechten naar toetsbare uitgangspunten voor praktijk en beleid — waaronder het recht op informatie, participatie, veiligheid, continuïteit en passende ondersteuning van het gezin.

Het is tijd voor een afweging van belangen, waarin zorg niet wordt gereduceerd maar verbindt. Dat beleid menselijk maakt en mensen beleid laten zijn.

Slot – Een uitnodiging

Wij nodigen VWS, gemeenten, zorgverzekeraars, beroepsverenigingen en maatschappelijke organisaties uit om mee te bouwen aan een afwegingskader dat recht doet aan ieder kind en elk gezin met gepaste eigen regie.

Niet om opnieuw te onderzoeken wat normaal is, maar om te erkennen wat wezenlijk is:

- Kinderen hebben recht op passende zorg.
- Ouders hebben recht op ondersteuning met gewenste eigen regie.
- En als samenleving hebben we de plicht om dat samen mogelijk te maken.

Dat is geen politieke keuze, maar een menselijke — en één die stevig geworteld is in onze eigen handvesten — het Handvest Kind & Ziekenhuis en het Handvest Kind & Zorg — waarin we hebben vastgelegd wat optimale zorg voor kinderen en gezinnen in Nederland concreet betekent.

¹⁵ VN-Kinderrechtenverdrag, artikelen 2, 3, 6, 18, 23, 24.

¹⁶ Zorginstituut Nederland, Addendum inzett ouders bij kindzorg, 2024.

¹⁷ VN-Comité Rechten van het Kind (2022) & VN-Comité Handicap (2024).

Bijlagen

Schouders®
Ervaringskenniscentrum voor ouders van zorgkinderen

Voor en door ouders

Bij ons vind je geen informatie over de beperking of ziekte van je kind. Daarvoor kun je terecht bij de arts of patiëntenorganisaties. Wij geven je wel informatie over bijvoorbeeld;

- de ondersteuning die je kunt krijgen
- de combinatie van zorg en werk
- aandacht voor je gezin
- tijd voor jezelf

...en nog veel meer onderwerpen! We delen ervaringen en tips van andere ouders. Alle informatie die we geven is er speciaal voor jou als ouder van een zorgkind.

Handige hulpmiddelen
Op de website vind je ook handige hulpmiddelen die samen met andere organisaties zijn ontwikkeld.

Deze hulpmiddelen helpen je om een beter beeld te krijgen van je eigen situatie. Ze helpen je ook om een plan te maken voor de toekomst. Zo kun jij de controle en het overzicht houden over de zorg voor je kind.

Schouder's.nl

Ervaringskenniscentrum (Sch)ouder's is onderdeel van Stichting Kind en Ziekenhuis, dé patiëntenorganisatie voor kinderen en gezinnen in de medische kindzorg.

Stichting Kind & Zorg bevordert al bijna 50 jaar kind- en gezinsgerichte medische zorg vanuit het perspectief van kind en gezin. Voor zorg thuis tot en met het ziekenhuis. De kinderstem en daarmee de rechten van het kind vertegenwoordigen wij vanuit de visie Handvest Kind & Ziekenhuis en Kind & Zorg.

Voor kids Handvesten

Kind & Ziekenhuis

Ik heb recht op de beste medische zorg.

Kind & Zorg

Ik heb recht op zorg die speciaal voor kinderen is. Daarbij is mijn gezin net zo belangrijk als ik.

THUIS	1	Kind & Zorg
Ik hoeft niet in een ziekenhuis te blijven als ik ook thuis of op een andere plek verpleegd of behandeld kan worden.	1	Ik en mijn ouders mogen altijd zeggen hoe ik verpleegd en behandeld wil worden. Wij mogen meebeslissen over de zorg.
Ik mag mijn ouders altijd bij mij hebben, waar ik ook ben.	2	Ik word altijd verpleegd en behandeld door mensen die geleerd hebben hoe dit bij kinderen moet.
Ik ben ook 's nachts niet alleen. Mijn ouders kunnen bij mij in het ziekenhuis blijven slapen. Dat regelt het ziekenhuis en het kost niets. Mijn ouders kunnen mij dan ook verzorgen.	3	Ik hoeft niet in een ziekenhuis te blijven als ik ook thuis of op een andere plek verpleegd of behandeld kan worden.
Ik en mijn ouders krijgen altijd informatie die klopt en die wij begrijpen. Als ik pijn heb of angstig ben dan helpen ze mij.	4	Ik krijg de kans om te spelen en om leuke dingen te doen. Net als mijn vrienden/vriendinnen.
Ik en mijn ouders moeten eerst alle informatie krijgen, voordat wij ja of nee tegen een behandeling zeggen. Ik krijg geen behandelingen en onderzoeken die eigenlijk niet nodig zijn. Het ziekenhuis mag dingen die over mij gaan niet verkeerd gebruiken.	5	Ik mag altijd mijn ouders bij mij hebben, waar ik ook ben. Ik heb recht op een leuke en veilige plek. Waar ik samen ben met kinderen van mijn eigen leeftijd en waar genoeg mensen op mij letten.
Ik lig in het ziekenhuis altijd samen met andere kinderen van mijn leeftijd. Nooit met volwassenen. Iedereen mag mij komen bezoeken.	6	Ik heb recht op bescherming tegen mishandeling en misbruik. Binnen mijn gezin en buiten mijn gezin.
Ik heb recht op een leuke en veilige plek. Ik kan in het ziekenhuis spelen en aan school werken, samen met kinderen van mijn leeftijd. De mensen in het ziekenhuis letten op mij.	7	Ik word alleen gehoord en gezien door mensen die mij ook behandelen. Bij andere mensen moet ik eerst zeggen of ik dat goed vind. En mensen denken er altijd aan dat ik een kind ben.
Ik word altijd verpleegd en behandeld door mensen die geleerd hebben hoe dit bij kinderen moet.	8	Ik word zoveel mogelijk verpleegd en behandeld door dezelfde mensen die met elkaar samenwerken.
Ik word zoveel mogelijk verpleegd en behandeld door dezelfde mensen die met elkaar samenwerken.	9	Ik krijg geen behandelingen of onderzoeken die ik eigenlijk niet nodig heb. Als ik pijn heb of angstig ben, dan helpen ze mij.
Ik word alleen gehoord en gezien door mensen die mij ook behandelen. Bij andere mensen moet ik eerst zeggen of ik dat goed vind. En mensen denken er altijd aan dat ik een kind ben.	10	Ik en mijn gezin krijgen altijd informatie die klopt en die wij begrijpen.

www.kindenzorg.nl & www.kinderrechtenindezorg.nl

Het Handvest Kind & Ziekenhuis is in 1988 opgesteld door de European Association for Children in Hospital (EACH) waar Stichting Kind & Zorg deel van uitmaakt. Het Handvest Kind & Zorg is een verbreding van het Handvest Kind & Ziekenhuis (EACH Charter) en is in 2014 opgesteld door Stichting Kind & Zorg. De handvesten zijn in overeenstemming met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (VRK) van de Verenigde Naties en is onderschreven door tal van organisaties. Meer informatie hierover vindt u op www.kindenzorg.nl

Stichting Kind & Zorg bevordert al bijna 50 jaar kind- en gezinsgerichte medische zorg vanuit het perspectief van kind en gezin. Voor zorg thuis tot en met het ziekenhuis. De kinderstem en daarmee de rechten van het kind vertegenwoordigen wij vanuit de visie Handvest Kind & Ziekenhuis en Kind & Zorg.

Handvesten

In grote mensentaal

Kind & Ziekenhuis	Het recht op een optimale medische behandeling is ook voor kinderen een fundamenteel recht	Artikel	Kind & Zorg	Zieke kinderen hebben het fundamentele recht op kindgerichte zorg, wat zoveel betekent als gezinsgerichte zorg en ontwikkelingsgerichte zorg.
(art. 3.24,26 VRK)	Kinderen worden niet in een ziekenhuis opgenomen als de zorg die zij nodig hebben thuis, in dagbehandeling of poliklinisch kan worden verleend.	1	(art. 3.24,26 VRK)	Zieke kinderen en hun ouders worden te allen tijde gestimuleerd om hun behoeften en wensen ten aanzien van de zorg kenbaar te maken en over de zorg mee te beslissen.
(art. 3.9,13 VRK)	Kinderen hebben het recht hun ouders of verzorgers altijd bij zich te hebben.	2	(art. 3.19 VRK)	Zieke kinderen worden altijd verpleegd en behandeld door professionals die specifiek voor deze zorg aan kinderen zijn opgeleid. Die professionals beschikken over de kennis en ervaring die nodig is om ook aan de emotionele psychologische en spirituele behoeften van het kind en het gezin tegemoet te komen.
(art. 3.9,18 VRK)	Ouders wordt accommodatie en de mogelijkheid tot overnachting naast het kind aangeboden zonder dat daar kosten voor in rekening worden gebracht. Ouders worden geholpen en gestimuleerd bij het kind te blijven en deel te nemen aan de verzorging en verpleging van het kind.	3	(art. 24,25 VRK)	Zieke kinderen worden niet in een ziekenhuis opgenomen als de zorg die zij nodig hebben ook in dagbehandeling, poliklinisch of thuis kan worden verleend.
(art. 5.12,13 VRK)	Kinderen en ouders hebben recht op informatie. De informatie wordt aangepast aan leeftijd en bevattingvermogen van het kind. Maatregelen worden genomen om pijn, lichamelijk ongemak en emotionele spanningen te verlichten.	4	(art. 3.23,29,31 VRK)	Zieke kinderen hebben mogelijkheden om te spelen, zich te vermaken en zich te ontwikkelen, al naar gelang hun leeftijd en lichamelijke conditie.
(art. 5.12,17 VRK)	Kinderen en ouders hebben recht op alle informatie die noodzakelijk is voor het geven van toestemming voor onderzoeken, ingrepen en behandelingen. Kinderen worden beschermd tegen overbodige behandelingen en onderzoeken en tegen oneigenlijk gebruik van persoonlijke gegevens.	5	(art. 3.9,18,28,29 VRK)	Het is voor zieke kinderen altijd mogelijk om hun ouders of verzorgers bij zich te hebben, waar zij ook behandeld en/of verpleegd worden. Ze hebben recht op verblijf in een stimulerende, veilige omgeving waar voldoende toezicht is en die berekend is op kinderen van hun eigen leeftijdscategorie.
(art. 3 VRK)	Kinderen worden in het ziekenhuis gehuisvest en verzorgd samen met kinderen in dezelfde leeftijds- en/of ontwikkelingsfase. Kinderen worden niet samen met volwassenen verpleegd. Er bestaat geen leeftijds grens voor bezoekers.	6	(art. 3.9,19 VRK)	Zieke kinderen hebben recht op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en/of verwaarlozing zowel in het gezin als daarbuiten.
(art. 3.29,29.1 (a-e), 30 VRK)	Kinderen hebben recht op mogelijkheden om te spelen, zich te vermaken en onderwijs te genieten al naar gelang hun leeftijd en lichamelijke conditie. Kinderen hebben recht op verblijf in een stimulerende veilige omgeving waar voldoende toezicht is en die berekend is op kinderen van alle leeftijdscategorieën.	7	(art. 16,30 VRK)	Elk ziek kind en ieder lid van een gezin met een ziek kind wordt benaderd met tact en begrip en hun privacy wordt te allen tijde gerespecteerd.
(art. 3,19 VRK)	Kinderen worden behandeld en verzorgd door medisch, verpleegkundig en ander personeel dat speciaal voor de zorg aan kinderen is opgeleid. Het beschikt over de kennis en de ervaring die nodig zijn om ook aan de emotionele eisen van het kind en het gezin tegemoet te komen.	8	(art. 3,19 VRK)	Een ziek kind wordt verpleegd en behandeld door zoveel mogelijk dezelfde personen die onderling samenwerken in een multidisciplinair team en individueel en vanuit het team op een open en eerlijke manier communiceren met het kind en het gezin.
(art. 19 VRK)	Kinderen hebben recht op verzorging en behandeling door zoveel mogelijk zelfde personen, die onderling optimaal samenwerken.	9	(art. 3.12,17 VRK)	Zieke kinderen worden beschermd tegen onnodige behandelingen en onderzoeken en maatregelen worden genomen om pijn, lichamenlijk ongemak en emotionele spanningen te voorkomen dan wel te verlichten.
(art. 16,29.1 (a-e), 30 VRK)	Kinderen hebben het recht met tact en begrip te worden benaderd en behandeld. Hun privacy wordt te allen tijde gerespecteerd.	10	(art. 17 VRK)	Elk ziek kind en ieder lid van een gezin met een ziek kind wordt gedurende het hele zorgtraject, van diagnose tot eventueel overlijden, voorzien van correcte en relevante informatie die op een voor hen begrijpelijke manier wordt verstrekt.

www.kindenzorg.nl & www.kinderrechtenindezorg.nl

Het Handvest Kind & Ziekenhuis is in 1988 opgesteld door de European Association for Children in Hospital (EACH) waar Stichting Kind & Zorg deel van uitmaakt. Het Handvest Kind & Zorg is een verbreding van het Handvest Kind & Ziekenhuis (EACH Charter) en is in 2014 opgesteld door Stichting Kind & Zorg. De handvesten zijn in overeenstemming met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (VRK) van de Verenigde Naties en is onderschreven door tal van organisaties. Meer informatie hierover vindt u op www.kindenzorg.nl